No. 190. ANNO 1850. ARNHEMSCHE COURANT. Zaturdag 28 September.

De opening der Provinciale Staten van Gelderland. — Uitslag der verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

—

De Provinciale Staten van Gelderland, die veertien dagen geleden met geene mogelijkheid open te krijgen waren, zijn eergisteren met veel gemak door den voorzitter geopend. Niemand protesteerde; zelfs de heer SCHIFF had zich laten vermurwen, kondigde geen enkel *motu proprio* af, en ging ook niet, vóór den tijd, naar huis. Het is zeker, dat de heer SCHIFF hierdoor velen, die reeds waanden in hem het hoofd der dynastieke oppositie te aanschouwen, zeer heeft teleur-gesteld. Anderen gingen verder en beschuldigden hem van inconsequentie. Een dagblad — de *Nieuwe Nijmeegsche Courant* — sprak reeds bij voorraad die beschuldiging over hem en die met hem naar huis gingen, uit. »De vraag is nu," zeide dat blad, »wat de gekozen leden der Provinciale Staten van Gelderland op den 24sten dezer maand zullen doen. Onzes inziens kan het aan geenen twijfel onderhevig zijn, of de leden, die in de vorige vergadering tegen het zich constitueren als Provinciale Staten hebben geprotesteerd, moeten thans dit protest hernieuwen en, even als de vorige keer, zich onthouden van aan eenige werkzaamheden deel te nemen. Handelen zij anders, het zoude zijn schroomelijk inconsequent en eenen blaam werpen op hun politisch karakter, dien zij niet meer zouden kunnen uitwisschen. De grond, waarop men zich de eerste maal tegen het constitueren der vergadering heeft verzet, is thans nog volkomen aanwezig. Het politisch ligchaam is niet geboren, het wettig aantal leden bestaat niet, zeide men, daarom kan het vooralsnog niet in werking treden. Dit is ook thans het geval. Het ligchaam, dat men de provinciale vertegenwoordiging noemt, is niet voorzien van alle zijne leden. Hoe veel of hoe weinig er ontbreken, doet niets af, want de vraag is alleen: Bestaat het wettig aantal? Die vraag moet ontkennend worden beantwoord en daarvan moet het gevolg zijn, dat op de vraag, of men zich zal kunnen constitueren, even als de vorige keer een ontkennend antwoord behoort te worden gegeven."

Het laatste verantwoorde de schrijver, maar het is zeker dat, wanneer men zóó sterk over de — niet alleen *onbillijkheid* en *onkieschheid*, maar zelfs — *onregtmatigheid* der wet gepleit heeft, zich zelven voorstellende als het enkel fragment, het nog half in de maak zijnd stuk, van eenen vertegenwoordiger, en zoo stellig de gelofte heeft gedaan, het huis niet te zullen verlaten, dan nadat het kieswerk *geheel* zal zijn afgeloopen, de vreedzame berusting en het zich lijdelijk laten openen, weinige dagen later, wanneer het kieswerk *nog niet geheel* is afgeloopen, wel aanleiding geeft tot eenige verwondering. Wij willen echter daarom den heer SCHIFF en die met hem naar huis gingen, niet van *inconsequentie* beschuldigen, maar liever gelooven, dat deze heeren hebben ingezien, dat zij zich overijld en vergist hadden, en dat, hetgeen op het eerste gezigt een onwedersprekelijk argument scheen, bij nader inzien slechts eene zeer magere chicane en een onhoudbaar sophisme bleek te zijn. Hetgeen ons versterkt in dit vermoeden, dat de heer SCHIFF van inzigt is veranderd, is, dat de voorzitter thans den heer SCHIFF benoemde, tot lid eener commissie tot onderzoek der geloofsbrieven, waardoor de heer SCHIFF als het ware *medepligtig* werd aan de opening, en welke taak hij onmogelijk kon op zich nemen, wanneer hij overtuigd bleef, dat de Staten niet konden geopend worden, zonder dat men tegen alle regels van billijkheid, kieschheid en regtmatigheid aandruischte. Dat de voorzitter juist den heer SCHIFF uitkoos, was waarschijnlijk eene ligte straf en boete-oplegging voor de verwarring en het misverstand, in welke de heer SCHIFF de vorige maal, door zijne geïmproviseerde rede en terugtogt, de vergadering gestort had. De heer SCHIFF droeg de penitentie zonder morren en wij gelooven, dat het inderdaad te hard zou zijn, hem na dit *peccavi* nog de absolutie te willen onthouden. Zelfs wanneer het *niet* eene vergissing en een misverstand maar eene kunstige manoeuvre ware geweest, — *pour gagner temps*, *une lenteur savante* — willen wij, nu de tour gedaan is en de heer SCHIFF en die met hem naar huis gingen, zich zelven zijn afgevallen, er niet langer over wrokken, maar liever waken, dat wij ons, bij eene volgende gelegenheid, niet weder overrompelen en verschalken laten. De hoofdzaak is, dat de Provinciale Staten geopend zijn en dat zij bezig zijn zich te constituëren.

—

De uitslag der verkiezingen voor de Tweede Kamer in ons kiesdistrict heeft ons — wij erkennen het — zeer leed gedaan. Wij kunnen den uitslag dezer verkiezingen niet anders beschouwen, dan als eene nederlaag voor de constitutionele en waarlijk vrijzinnige partij. Wij hadden gehoopt, dat door het Arnhemsche kiesdistrict de heer FREMERY voor de Kamer zou zijn behouden, en dat men bij de verwachte ontwerpen van finantiëlen en industriëlen aard, deze specialiteit niet zou gemist hebben. Dat de kansen van den heer FREMERY gansch niet ongunstig stonden, blijkt uit het aanzienlijk aantal stemmen, dat hij ook nu nog verworven heeft, ofschoon hij thans den bijstand der Arnhemsche kiezers-vereeniging ontberen moest. Wij willen echter niet die lieden navolgen die, wanneer zij moeten erkennen het spel verloren te hebben, zich troosten door overal rond te bazuinen, dat zij het toch BIJNA *niet* verloren hadden, en dat zij het zelfs stellig zouden gewonnen hebben, als slechts eenige weinigen juist anders gedaan hadden, dan zij deden. Het is een feit, waartegen wij niets vermogen, dat het thans niet de vraag is, wie wij *het liefst* hebben, wie wij het *meest geschikt* oordeelen, maar wie wij het liefst *niet* hadden en het meest *niet* geschikt achten, en of het beter is, de heeren GUYOT en SCHNEITHER, of MACKAY en VAN LIJNDEN uit de vertegenwoordiging te weren?

Over deze vraag kan, gelooven wij, bij de constitutionele kiezers geenerlei twijfel bestaan. Indien de keuze der heeren GUYOT en SCHNEITHER geene manifestatie is *vóór* de zaak van hervorming en vooruitgang, het is zeker, dat de keuze der heeren MACKAY en VAN LIJNDEN eene stellige manifestatie zoude zijn *tegen* die zaak. De heeren MACKAY en VAN LIJNDEN zijn de candidaten der partij GROEN, en hoe verre de revolutionaire strekking dier partij, hare gezindheid en bedoeling tot radicale omverwerping van grondwet en grondwettige beginselen gaat, heeft men kunnen zien, uit de twee proefjes dezer dagen door ons medegedeeld. Eene nieuwe bijdrage tot de kennis dier partij, levert ons het jongste nommer van het GOUDSCH KRONYKSKE, *met den Toetssteen. Voor de Wet, den Koning en het Volk, onder Gods gunst*, dat ons zoo even geworden (1). Wij lezen daarin het volgende opmerkelijke hoofdartikel:

»Te Stuttgart is men ontevreden over de volkomen vrijspreking van den voormaligen minister van Buitenlandsche Zaken, baron VON WÄCHTER SPITTLER.

»Die vrijspraak — zegt men, — staat gelijk met eene erkenning van den Bondsdag te Frankfort en van de wettigheid van deszelfs bestaan.

»Hiertegen verzet zich de liberale partij in Wurtemberg en elders in Duitschland. Bij haar is de bondsdag een voorwerp van ingewortelden haat, omdat zij, sedert vele jaren, in handen der meeste regeringen, een magtig werktuig was, om over geheel Duitschland het constitutionele leven in zijne kiem te verstikken.

»Wij laten dit oordeel gelden; maar vragen: *Was dan dit streven der bondstaten zoo VERKEERD, zoo VERWERPELIJK?* De geschiedenis moge het antwoord geven.

»Gelijk wij weten, is, ten gevolge van het ontluikende en zich in allerlei dwaasheden en gruwelen aankondigende constitutionele leven, de bondsdag in 1848 ontbonden en door een monster-bestuur vervangen geworden, waarvan dit *constitutionele leven* de kiem was.

»Daarom ging het dan ook weder te gronde; even als alles, wat later op denzelfden grondslag is gebouwd of nog bebouwd mogt worden, te gronde *is* gegaan of *zal* gaan.

»En waarom? Omdat dit zoogenoemde *constitutionele leven* een *BEDROG* is. Het heeft een destructief beginsel in zich; het werpt troonen om, vernietigt alles wat bestaat, enkel omdat het bestaat; het vernietigt eindelijk zich zelf.

»Het bestaat in het bedriegelijk weder oprakelen van vroegere valsche voorstellingen; het weder in omloop brengen van de revolutie-begrippen van 1789—1795. In den kring dezer valsche leeringen loopt het zoogenaamde *constitutionele leven* zich zelf dood; het vervalt van reactie tot revolutie en reageert dan weder in eigen boezem, om steeds voort te revolutionneren.

»Vestigt slechts een oog op hetgeen

(1) No. 18 (donderdag 26 september).

dit leven in Duitschland gewrocht heeft en wat het dáár nog belooft. Is het dan te verwonderen, is het af te keuren, dat sommige wélberaden regeringen eene poging doen, om het in zijnen voortgang te stuiten?

»Vertoont er zich hier en daar nog iets goeds, het is er, waarlijk, niet *ten gevolge*, maar wel *ten spijt* van het hooggeroemde, algemeen gevierde constitutionele leven en men mag het betreuren, dat de regeringen vroeger geene meer *krachtige*, meer *doelmatige* middelen hebben aangewend, ten einde de algemeene uitbarsting er van te voorkomen.

»Of de pogingen, welke thans van deze en gene zijde, ten goede worden beproefd, doel zullen treffen? mag te midden van de, nog te sterk heerschende driften, hartstogten en bijzondere bedoelingen, voor het oogenblik worden betwijfeld. *Zij zijn niettemin* PLIGTMATIG."

Volgens deze leer moeten de Keurvorst van Hessen en HASSENPFLUG in den kalender der ware geloovigen boven in de rei der Heiligen staan. Maar misschien zijn hunne middelen niet »krachtig" en »doelmatig" genoeg.

Om aan de candidaten dezer partij zijne stem te geven, moet men even vastberaden zijn, den heiligen oorlog tegen grondwet en grondwettige beginselen, constitutioneel leven en constitutionele organieke wetten ten einde toe te strijden, als de hoofden der partij zulks zijn. Men kan zijne stem aan dergelijke candidaten niet geven, tenzij men even stellig besloten hebbe, al het bestaande omver te werpen en met wortel en tak uit te roeijen. Doch zelfs kan geen constitutioneel kiezer, na eene dergelijke aanranding en loochening van zijne beginselen en overtuiging, zich onttrekken aan den pligt om de verkiezing van dergelijke candidaten te *verhinderen*. Het middel heeft hij in de hand. Door thans te stemmen *voor* de heeren SCHNEITHER en GUYOT, zal hij eene manifestatie doen *tegen* de pogingen der revolutionaire partij en van hare candidaten.

Buitenlandsche berigten.

Berlijn, *26 sept.* *Hassenpflug* is, in tweede instantie, van het tegen hem door de regtbank van Greifswald geveld vonnis vrijgesproken.

Men verwacht, dat onze regering spoedig beslissende maatregelen in de Keur-Hessische aangelegenheden nemen zal.

De opheffing of wijziging der Unie op den 15den october zal geene plaats hebben.

Men verzekert op nieuw dat de heer *von Radowitz* in het ministerie zal treden.

BELGIE.

Brussel, *25 sept.* De ongeduldigen in de partij van het Elysée hadden zich weder te zeer gehaast. Bij de betreurenswaardige uitwerking te weeg gebragt door het artikel-manifest, dat maandag avond te gelijkertijd in het *Bulletin de Paris*, den *Moniteur du Soir* en de *Patrie* was opgenomen, heeft men in het Elysée al het gevaar ingezien, dat er gelegen was in den ontijdigen ijver van zijne onhandige vrienden. Het ongelukkig artikel wordt daarom indirect afgekeurd. Wij zeggen *indirect*, want men vindt die afkeuring alleen uitgedrukt in eenige regels van eene *algemeene correspondentie*, die wel is waar mededeelingen van het Elysée ontvangt, maar welke volstrekt geen half-officiëel karakter heeft.

De *Moniteur du Soir* en de *Patrie*, verklaren de beteekenis van het artikel en zeggen, dat zij zich bepaald hebben bij de enkele opneming, zonder aanmerkingen daarbij te voegen en als het individueel gevoelen van den redacteur van het *Bulletin de Paris*. Laatstgenoemd blad verklaart op zijne beurt dat het niet in last had op officiëele wijze te spreken, maar het houdt niettemin vol te zeggen, dat het gelooft goed onderrigt te zijn geweest en niet twijfelt aan de waarheid der bedoelingen door hem aan den President toegeschreven.

Uit al die verklaringen volgt, dat men achteruit treedt. Dit is zeker zeer verstandig. Men heeft gelijk, dat men van onvoorzigtige vrienden niets wil weten; maar zoude het niet nog voorzigtiger zijn te beletten dat zij spraken? Men zoude zich daardoor de moeite besparen van eene afkeuring, die altijd bezwaarlijk onder goede woorden is te brengen, en de fout vermijden van bij het publiek eene spanning te weeg te brengen, die ten slotte niet uitloopt ten voordeele van hem die haar deed ontstaan.

Ware de vergadering bijeen, dan zoude het zeker niet hierbij blijven. Wij zouden getuigen zijn van eenen hevigen storm op de tribune. Nu de wetgevende vergadering afwezig is, is het waarschijnlijk dat dit verspreiden van ongerustheid geene gevolgen zal hebben. Ongetwijfeld zal er morgen in de wekelijksche vergadering der commissie van prorogatie, over gesproken worden; maar alles zal zich bepalen tot meer of minder hevige gesprekken, en men kan vooruit zeggen dat hieromtrent geen besluit zal genomen worden.

Wij gelooven evenmin, dat men de geruchten nopens wijzigingen in het ministerie, die gisteren weder op nieuw te Parijs hebben geloopen, vertrouwen kan, ook niet al de vooronderstellingen waartoe de wapenschouwing, door den President te Versailles gehouden, aanleiding gegeven heeft. De eerste bijzonderheden die wij heden morgen daaromtrent vernemen, doen volstrekt niet vermoeden dat er iets belangrijks daarbij is voorgevallen. Wel is waar zoude eerst des avonds, het banket van alle officieren der regimenten, die bij de revue tegenwoordig waren geweest, op het kasteel van Versailles plaats hebben, maar men mag het er voor houden, dat men zich zal hebben gewacht voor de buitensporigheden die de onlangs gehoudene banketten der onder-officieren op het Elysée hebben gekenmerkt.

In 't kort, wanneer het artikel-manifest van het *Bulletin de Paris* niet was afgekeurd, zou de toestand van ernstigen aard kunnen worden; maar die afkeuring maakt den staat van spanning aanmerkelijk minder en brengt de kalmte terug die voor eenige dagen bestond.

Dit voorval heeft gisteren de circulaire van Wiesbaden eenigzins op den achtergrond geplaatst. De dagbladen blijven zich echter daarmede bezig houden en erkennen eenparig: dat deze circulaire den doodsteek geeft aan de verwachtingen der voorstanders van de ineensmelting der beide takken van het huis *Bourbon*. Het is eene onmogelijkheid, dat de prinsen *van Orleans* zich zouden willen vereenigen met de ouderwetsche staatkunde, waarvan die circulaire de ongelukkige uitdrukking is.

Gisteren was het de eerste dag dat de artikelen der dagbladen geteekend moesten zijn. Ieder dagblad heeft een verschillend stelsel aangenomen, om aan de wet uitvoering te geven, maar bijna al die stelsels hebben dit onderling gemeen, dat zij alle zijn ontworpen met het doel om de wet zooveel mogelijk te ontduiken. Men moet dan ook erkennen, dat het ontduiken van deze onmogelijke en ongerijmde wet, de beste dienst is die men haar zelve en hen die haar gemaakt hebben, kan doen.

De uitslag der gemeentelijke verkiezingen te Florence was den 14den bekend, zij was geheel ten voordeelen der oppositie uitgevallen. Aan het hoofd van de lijst staat de heer *Cosimo Vanni*, ex-president der Wetgevende Vergadering die 1206 van de 1385 stemmen erlangde. Dit is, zeggen de dagbladen van de oppositie een protest van het volk van Florence ter gunste der constitutie, die het ernstig bedreigd acht.

Een berigt uit Rome, voorkomende in de *Statuto* van Florence meldt, dat de organieke wetten, die waren aangeplakt, afgescheurd en met slijk bedekt zijn.

Brieven uit Lissabon van den 19den spreken op nieuw van eene revolutionaire beweging die aldaar gesmeed zoude worden. Sedert eenige dagen waren alle troepen geconsigneerd en de Koning had onderscheidene bevelhebbers van corpsen bij zich ontboden en hen cathegorisch afgevraagd, of het waar was, dat zij deel genomen hadden aan de pogingen die thans plaats hadden. De aldus ondervraagde officieren hebben geantwoord door hun ontslag te verzoeken indien men aan hunne trouw twijfelde. De graaf *de Thomar* was in allerijl teruggeroepen.

De President der Fransche Republiek was gekozen tot scheidsregter in het geschil met de Vereenigde Staten.

FRANKRIJK.

Parijs, *22 sept.* Er is hier spraak van eene zonderlinge ontdekking. Er zou namelijk eene kompasnaald zijn zamengesteld, die het aanwezig zijn van goud zou aanduiden: eene soort van magneet, die, even als de gewone magneet door ijzer en staal wordt aangedaan, door goud en andere edele metalen wordt aangetrokken of afgestooten. Men verzekert, dat maandag aanstaande, ten huize van den heer *Rothschildt*, in tegenwoordigheid van een aantal geleerde en beroemde personen, proeven met dat werktuig genomen zullen worden. — De tijd zal leeren, of dit berigt niet moet worden gerangschikt onder de verzinselen, die de dagbladen gedurig verspreiden.

Parijs, *23 sept.* Een dagblad uit de departementen deelt eenen opmerkenswaardigen brief mede, omtrent de vergiftiging van wild, waaruit het volgende vrij belangrijk kan geacht worden:

»In 1849 vond men maanden achtereen in sommige streken van Engeland doode patrijzen, en hetge[...] het meest de aandacht trok was, dat die dieren, [...] plaats van uitgestrekt op de zijde te liggen, alle[...] overeind zaten met het hoofd regt op en de oogen geopend, als waren zij in leven. Men zond een twintigtal dier vogels naar Londen, met de graankorrels welke in den krop gevonden waren, ten einde die aan een scheikundig onderzoek te onderwerpen. Hieruit bleek al spoedig, dat die graankorrels met eene aanzienlijke hoeveelheid rattenkruid bezwangerd waren. Men gaf het vleesch dier vogels zoowel als de lever aan katten te eten, die er met gretigheid gebruik van maakten, doch zij stierven weldra onder de hevigste stuiptrekking en braking.

In de omstreken van Rheims is dezer dagen iets dergelijks opgemerkt; te Lavanne namelijk, werden op de velden zeven en dertig doode patrijzen gevonden; uit den krop van die dieren heeft men onverteerde graankorrels gehaald, die door eene scheikundige bewerking insgelijks bleken, eene vrij aanzienlijke hoeveelheid rattenkruid te bevatten. De volgende uitlegging wordt hiervan opgegeven: de landbouwers hebben de gewoonte hun graan, alvorens het te zaaijen, te wasschen in eene vrij sterke oplossing van arsenicum, ten einde het te behoeden voor insekten, enz. Dit middel schijnt inderdaad zeer doelmatig te zijn, waarom het vrij algemeen toegepast wordt. De graankorrels, aldus in de oplossing van rattenkruid geweekt, zijn vergiftigd, terwijl het graan, dat men uit die korrels verkrijgt, zoo min als het stroo van de halmen, eenig spoor van vergift bevat. In 1832 gebeurde het, onder anderen, dat in het departement der Oise, waar deze handelwijze in den ruimsten zin in zwang is, een troep kalkoenen van 150 stuks die op weg naar Parijs waren, en op een zoodanig bezaaid land rust hielden, allen vergiftigd werden, waarom de overheid zich destijds ook krachtdadig verzette tegen den verkoop van die dieren. Eindelijk heeft men nog opgemerkt, dat bij de arbeiders die gebezigd worden om de landerijen met de vergiftigde graan te bezaaijen, veeltijds de eerste verschijnselen van vergiftiging door rattenkruid bespeurd zijn. Het schijnt dat de hoeveelheid rattenkruid tot wassching van het graan gebezigd, nog al aanzienlijk moet zijn, dewijl het gevogelte, hetwelk slechts weinige korrels uit den grond haalt, aan vergiftiging sterft; maar veel noodlottiger zijn de gevolgen, die voor den mensch zouden kunnen voortspruiten, uit het eten van dergelijk vergiftigd gevogelte. Bij eene vergiftiging op die wijze zou het meest zijn aan te bevelen het gebruiken van ijzerzuur hydraat, gemengd in suikerwater."

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, *25 sept.* In den afgeloopen zomer vereenigden zich de heeren *W. H. Warnsinck Bz.* voorzitter, prof. *A. des Amorie van der Hoeven*, dr. *B. ter Haar*, jhr. mr. *J. de Bosch Kemper*, *N. Pieneman*, *J. B. van Bree*, *I. Warnsinck*, thesaurier, en *A. van Lee*, secretaris, tot eene centrale commissie, met de bedoeling, om aan Neêrlands geliefden dichter, *Hendrik Tollens*, *Caroluszoon*, die op den 24sten september 1780, binnen Rotterdam het eerste levenslicht aanschouwde, ter gelegenheid van zijnen *zeventigsten* verjaardag, een duurzaam blijk van nationale erkentenis aan te bieden.

Men vermeende die bedoeling, op eene even gepaste als kiesche wijze, te bereiken door het verzamelen van gelden in éé[n]s, bestemd tot het daarstellen van een fonds, onder den naam van *Tollens-fonds*, waarvan de rente, door alle tijden heen zou moeten strekken om, naar de keuze des dichters, hetzij 1o. *op zekere tijden*, *b. v. om de drie jaren*, *eene gratificatie tot aanmoediging toe te kennen aan een of meer schrijvers van het bestgekeurde der verschenen werken in prosa of poëzij*, hetzij 2o. *te strekken tot ondersteuning van ongelukkig geworden prosaschrijvers of dichters*, *of van hunne nagelaten betrekkingen;* of wel eindelijk 3o. *tot het daarstellen van beurzen*, *waaruit hunne zo[...] nen konden studeren of tot de beoefening van eenig[e] kunst worden opgeleid.*

Insgelijks was men van oordeel, om ten aanzien der administratie van het bijeen te brengen Fonds geene bepalingen vast te stellen; maar de beschikking des aangaande aan het goedvinden van de[n] heer *Tollens* over te laten, wanneer de hoegrootheid van het verzameld kapitaal, met meer juistheid [...] kunnen worden opgegeven dan thans het geval is.

Immers de aard der zaak zoo wel als de kiesch[...]heid, stelde het der centrale commissie en de, [...] hare uitnoodiging, in onderscheidene plaatsen ge[...]tigde commissiën en personen ten pligt, om [...] openbaar worden van haar voornemen, zoo [...] mogelijk, vóór te komen; daarom bepaalde [...] zich alléén tot eene vertrouwelijke mededeeling [...] het bestaande voornemen aan de zoodanigen, [...] wie men eene bereidvaardige medewerking mogt [...] gemoet zien.

De hoop hierop is dan ook geenszins beschaamd geworden, en mag de commissie hier inzonderheid met alle erkentenis gewagen van de hooge belangstelling van *Z. M. den Koning* en het *Koninklijk Huis*, alsmede van hunne Excellentiën de heeren ministers bij de onderscheidene departementen [...] algemeen bestuur.

Thans, nu er niet ééne reden voor geheimhoud[...]

... bestaat, is het te verwachten, dat de natie, ... bij elke gelegenheid, getoond heeft een hoogen ... te stellen op de dichterlijke voortbrengselen van ... nu zeventigjarigen zanger, met welgevallen, de ...genheid zal aangrijpen, die haar thans wordt ...geboden en waarbij zij een afdoend bewijs kan ...ren van ongeveinsde dankbaarheid jegens den ...an, die haar zooveel goeds en schoons heeft ge...onken; — een bewijs waaraan tevens eene edele ...doeling verbonden is, zoo geheel overeenkomende ... ons, tot weldadigheid gestemd, volkskarakter.

...De commissie stelt zich voor, om de *namen* van ...en, die, ter verwezenlijking van het voorgestelde ...el, het hunne hebben bijgedragen, in een *album* ... doen inschrijven, en deze naamrol, tot een blij...rd aandenken, den heer *Tollens* aan te bieden.

...Nog is door de commissie goedgevonden, om aan ... geliefden zanger, ter gelegenheid van zijnen ...entigsten verjaardag, eene *gouden medaille* aan ...bieden, waarop zijn borstbeeld en een toepasselijk ...schrift gevonden wordt. Exemplaren daarvan, in ...*ns* of *zilver*, zullen later verkrijgbaar gesteld ...rden, bij eene nadere bekendmaking der commis..., bij wie, inmiddels, de deelneming aan het *...llens-fonds* blijft opengesteld.

...Gisteren begaven zich drie leden der bovenge...emde commissie de heeren *W. H. Warnsinck*, ... *B. ter Haar* en *A. van Lee*, naar Rijswijk, ...n einde den geliefden volksdichter met het boven...emelde plan bekend te maken en hem tevens de ...uden medaille aan te bieden. Dit gezelschap, van ...Hage naar *Tollens* woonplaats wandelende, werd ... weg door het rijtuig van Z. Exc. den minister ... Justitie jhr. *Nedermeijer van Rosenthal* inge...aald, en deze, ook op reis tot een bezoek naar ... dichter, verzocht de deputatie bij hem plaats te ...men.

...Zóó kwam het gezelschap te Rijswijk en liet zich ... den heer *Tollens*, geheel onbewust van de eer ... hem wachtte, aandienen. Onmiddellijk werden ...noemde heeren ontvangen en daarop nam de mi...ster het woord, begroette den grijsaard op zijn ...rjaardag, betuigde hem, ook namens zijne ambt...nooten de hoogste achting (terwijl de minister *...orbecke* hem eenen vleijenden brief zond, waarin ... onder anderen zeide, dat het schoon was terug ... zien op een leven, gewijd aan de kunst, door ...en heer *Tollens* met zoo veel kracht en op zoo nut...ge wijze voor de natie uitgeoefend) en overhan...digde hem eindelijk, namens Z. M. den Koning, de insignia van het kommandeurschap der orde van den Nederlandschen Leeuw, daarbij voegende dat hij de aangename taak had op zich genomen hem ...ennis te geven, dat het besluit des Konings tot het ...rleenen dezer decoratie, eenstemmig door de mi...sters was toegejuicht.

...Treffend was het woord dat de minister tot den ...eestvierenden dichter rigtte. Welsprekend en met ...adruk betuigde hij, hoezeer Z. M. de Koning, den ...onberekenbaar nuttigen invloed erkende, door *Tol...lens* heerlijke poëzy op burgerdeugd en huisselijk ...ven, uitgeoefend, en hoe gaarne Z. M. daarvan ...n blijk gaf, in de decoratie die H. D. hem op zijn ...sten verjaardag schonk.

...Daarna sprak de heer *Warnsinck* onzen *Tollens* ...n, reikte hem het plan, hierboven vermeld, over, ...rzocht daarop zijne beslissing en schonk hem ten ...lotte de medaille, wier eene zijde *Tollens* portret ...eeft, en dat wel frappant gelijkend, met het rand...schrift: *Hendrik Tollens*, *Caroluszoon*, 24 sept. ...780, en aan de andere zijde in een krans: *Neder...land*, *zijnen geliefden Volksdichter*, 24 sept. 1850.

...Met opgewektheid, en — men gelooft het gaarne — ...et geestdrift zelfs, voerde de heer *Warnsinck* het ...oord tegen den man, dien hij met duizenden weet ...og te schatten en naauwelijks was zijne hartelijke ...spraak geeindigd of de minister verzekerde, dat ...k Z. M. de Koning, bekend met het plan van ...rigting van het *Tollens-fonds*, in het welslagen ...arvan, het levendigst belang stelde.

...Zóó mogt *Tollens* zijn 70sten jaardag vieren! Eene ...childering van het tooneel in des dichters stille wo...ng te Rijswijk, waarvan wij eene eenvoudige be...hrijving gaven, laten wij aan elks verbeelding ...er. »Dit weten wij — hij was tot tranen toe ge...oerd. Wat moet zulk een oogenblik geweest zijn ...r den man, die zoo treffend en hartlijk weet te ...reken, en nu tot dank niets meer kon geven dan ...n — handdruk! (*A. C.*)

Amsterdam, *26 sept.* Tot leden van de Eerste ...amer der Staten-Generaal zijn benoemd:

In Groningen, de heeren: *J. de Sitter* en *H. J. ...ijer*, landbouwer op den stadspolder. (*Hand.*)

— Sedert een paar dagen zijn er, zoowel te dezer ...ede als te 's Gravenhage, geruchten in omloop van ...n te-kort, dat in de schatkist zou ontstaan, en ...aarvan, bij de aanstaande hervatting van de werk...amheden der Kamers, zou blijken. Wij hebben ... dien aanzien berigten ingewonnen, die ons in ...aat stellen te verzekeren, dat dit gerucht ten eene...male is *ongegrond*. (*Hand.*)

's Gravenhage, *25 sept.* Bij het departement van ...innenlandsche Zaken is thans wederom gevestigd ...ne afdeeling voor de zaken van de nijverheid en ...n landbouw. Aan het hoofd dier afdeeling is ge...aatst de heer *Staring*, die laatstelijk tot referen...aris bij het departement benoemd is.

— Bij besluit van 24 september jl., no. 4, heeft ...ne Majesteit goedgevonden:

1o. aan de heeren:
G. Vrolik,
H. W. Luber,
A. W. F. Herckenrath,
J. J. A. Luchtmans,
M. Backer,
F. P. Tim,
J. de Jong en
A. J. d'Ailly,

op hun verzoek, eervol ontslag te verleenen uit hunne betrekking van leden der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in Noord-Holland, residerende te Amsterdam, onder verpligting om, op tijd en wijze door den minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen, verantwoording hunner administratie en overgifte der onder hen berustende gelden en ander materieel te doen;

2o. het ressort, waarbinnen de provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, residerende te Haarlem, hare werkzaamheden zal vervullen, voor het loopende jaar uit te breiden over geheel de provincie Noord-Holland.

— Bij Koninklijk besluit van den 23sten september 1850, no. 25, zijn benoemd:

tot commies der 2de klasse op een der postkantoren, de heer jhr. *C. A. H. Mollerus*, thans commies van de 3de klasse;

tot commies van de 3de klasse, de heer *D. Steinbuch*, thans surnumerair bij het vak der posterijen;

tot surnumerairen bij het vak der posterijen, de heeren:
A. H. Molhuizen, te 's Hertogenbosch,
B. F. Hora Buma, te Assen,
D. van Marle, te Delft en
jhr. *C. P. Versluis van Krabbendijke*, te Middelburg.

Bij Koninklijk besluit van den 19den september 1850, no. 62, is de ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Abcoude c. a., *H. van der Burg*, uit die betrekking ontslagen, zijnde daarbij voorts tot ontvanger der gezegde middelen te Abcoude c. a. benoemd de heer jhr. *O. Engelen*, thans ontvanger der Rhijnvaart te Tiel; terwijl het afzonderlijk kantoor der Rhijnvaart-regten te Tiel, met den 1sten november 1850 wordt opgeheven en de werkzaamheden van hetzelve overgebragt ten kantore der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen in genoemde stad, onder beheer van den ontvanger *A. J. Tengbergen*.

— De minister van Finantiën heeft, bij resolutie van 4 september jl., doen afgaan de navolgende missive:

»Met den 1sten dezer maand is in werking getreden de wet van den 12den april 1850, (*Staatsblad* no. 15), tot vaststelling van het briefport en tot regeling der aangelegenheden van de brievenposterij.

»Terwijl ik, door middel van de *Nederlandsche Staats-Courant*, de algemeene aandacht heb ingeroepen, op de bij die wet aan den staat toegekende uitsluitende bevoegdheid tot het overbrengen, tegen genot van vracht, van geslotene brieven of pakketten, papieren bevattende, wensch ik meer bijzonder de eerbiediging van die wettelijke opdragt van het brievenvervoer aan den staat, aan de ambtenaren en collegiën, onder mijn departement behoorende, voor te schrijven.

»Het is mijn ernstig verlangen, dat allen, die in betrekkingen onder mijn departement ressorterende, zijn geplaatst, gelijk ik vertrouw, zich zorgvuldig wachten zullen voor elke overtreding en ontduiking der bedoelde wet, hare krachtdadige handhaving ook zullen verzekeren, door de aanneming te weigeren van brieven of pakketten, welke zij ontwaren, in strijd met de wet aan hen verzonden te zijn.

»Ik verzoek u, door mededeeling en aanbeveling, zooveel noodig, aan de onder uwe orders staande ambtenaren, van deze mijne uitnoodiging het goede gevolg te willen verzekeren, dat ik er mij met vertrouwen van voorstel; zijnde, voor zooveel mijn departement betreft, stellige last gegeven, om geene brieven of pakketten aan te nemen, welke in strijd met de bepalingen der wet mogten zijn verzonden."

— De minister van Finantiën heeft aan de heeren Arrondissements-directeurs, der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, bij resolutie van 6 september jl., doen afgaan de volgende missive:

»Bij het in werking brengen der wet van den 12den april 1850 (*Staatsblad* no. 15), tot vaststelling van het briefport, enz., waarvan hiernevens een exemplaar aan UWEd. Gestr. wordt toegezonden, en het ten uitvoer leggen der bepalingen, tot die aangelegenheid betrekkelijk, acht ik gepast, UWEd. Gestr. te verzoeken, de commiesen der belastingen in uwe directie, in het algemeen te gelasten, hun toezigt mede uit te strekken tot het verboden vervoer van brieven door onbevoegde personen, en bij het ontdekken van overtredingen, deswege proces-verbaal te doen opmaken, met aanhouding der in strijd met de bepalingen der wet vervoerde brieven; terwijl vervolgens het een en ander bij den Directeur van het naastbij gelegen postkantoor behoort te worden overgebragt.

»Intusschen acht ik het niet ondienstig, hierbij het verlangen te kennen te geven, dat de aandacht der ambtenaren zich inzonderheid vestige op de ondernemers der openbare middelen van vervoer, hunne bedienden, en in het algemeen op een ieder, die kan geacht worden, er een bedrijf of kostwinning van te maken, om brieven, in concurrentie met den rijkspost, tegen het genot van vracht over te brengen of te doen bezorgen; bepaaldelijk op hen, die bedoeld zijn bij de tweede zinsnede van art. 25 der wet.

»Eindelijk verzoek ik UWEd. Gestr. order te stellen, dat in die gevallen, waarin de adsistentie van ambtenaren der belastingen tot het opsporen der overtredingen of tot het opmaken van proces-verbaal, door de ambtenaren van de administratie der posterijen, of door die van de policie, als die evenzeer met het voeren van toezigt zijn belast binnen de termen der wet, mogt worden verlangd, die adsistentie dadelijk, zooveel de belangen van de administratie der belastingen zulks slechts eenigermate toelaten, verleend worde; vermits in de te zamenwerking van allen, die tot deze taak zijn geroepen, het beste middel gelegen is, om de wet, in het bedoelde opzigt, eene geleidelijke uitvoering te doen erlangen."

Breda, *25 sept.* Maandag morgen hebben HH. Excellentiën de ministers van oorlog en marine onverwacht een bezoek aan de Koninklijke militaire akademie alhier afgelegd. Door den gouverneur en kommandant begeleid, hebben zij achtervolgelijk eerst onderscheidene klassen bezocht, waar juist onderwijs gegeven werd, toen het gebouw en de geheele inwendige inrigting in oogenschouw genomen. Vervolgens, ten half elf ure, werden in de receptiezaal de officieren en burgerlijke leeraars, tot de akademie behoorende, aan de beide ministers voorgesteld, die zich met vele van de leeraars over het gegeven wordend onderwijs onderhielden. Daarna werden op het plein voor het gebouw de kweekelingen in oogenschouw genomen. Voor het front van de in linie geschaarde adelborsten en kadets gekomen, nam de minister van marine het woord en sprak de adelborsten met eenige korte, maar hartelijke woorden toe, waarbij Z. Exc. onder anderen zeide, dat, even gelijk hij niet alleen volkomen eenstemmig van zin en doel met zijn geachten ambtgenoot, den minister van Oorlog, was, maar tevens door vriendschap aan dezen verbonden, zoo verlangden ook beiden, dat diezelfde beginselen en gevoelens bij al de kweekelingen heerschten; zij allen toch hadden een en hetzelfde Vaderland, een en denzelfden Koning! Ook de bij de akademie geplaatste officieren der marine werden door den minister hartelijk toegesproken. Na den afloop der inspectie hebben HH. Excellentiën nog de modelzaal bezocht, de gymnastische oefeningen bijgewoond, de land- en zeebatterij, het kunstpaard enz. bezigtigd. Beide ministers hebben, naar wij vernemen, herhaaldelijk hunne volkomen tevredenheid betuigd over het onderwijs en de geheele inrigting van de thans vereenigde kweekschool voor land- en zeemagt. In den namiddag zijn HH. Excellentiën weder van hier vertrokken. (*B. C.*)

Correspondentie.

Recensien van dissertatiën, en bovenal van medische dissertatiën, kunnen in ons blad niet worden opgenomen. Wij zullen het stuk aan den inzender terug zenden.

Aan de geachte kiezers van het kiesdistrict Ruurlo wordt niet geplaatst.

4o. De DAGHUURDERSPLAATS *DE KRAATS*, groot B. 3, 40, 40, op . . . . . . *f* 1800.00.

5o. Het BOERENERF *HOOIJBRINK*, groot B. 28, 05, 05, op . . . . *f* 7000.00.

6o. Het BOERENERF *ALTENA*, groot B 10, 96, 50, op . . . . *f* 5100.00.

7o. Het BOERENERF *GROOT BERGHUIS*, groot B. 19, 04, 90, op. . . . . . *f* 7600.00.

8o. De DAGHUURDERSPLAATS *KLEIN BERGHUIS*, groot B. 2, 01, 42, op . . *f* 1100.00.

9o. Het BOERENERF *PIENENBURG*, groot B. 12, 40, 71, op . . . . *f* 4000.00.

10o. Het BOERENERF *STOMPHORST*, groot B. 9, 99, 40, op . . . . *f* 2700 00.

11o. Een gedeelte van het *GROOTE BOSCH*, bezet met zwaar opgaand HOUT, enz., groot B. 7, 15, 95, op . . . . *f* 2900.00.

12o. Een DITO van IDEM bezet als boven, groot B. 7, 99, 20, op . . . . *f* 3900.00.

13o. Een DITO van IDEM bezet als boven, groot B. 26. 85. 30, op . . . . *f* 4000.00.

14o. Een DITO van IDEM bezet als boven, groot B. 29. 01. 40, op . . . . *f* 7000.00.

15o. Een DITO van IDEM bezet als boven, groot B. 12, 93. 30, op . . . . *f* 4000.00.

16o. Een DITO van IDEM bezet als boven, groot B. 6. 46. 70, op . . . . *f* 1200.00.

17o. Het BOUW- en WEILAND, *DE VALKENMHENEN* genaamd, groot B. 10. 25. 40, op . . . . *f* 2200.00.

18o. De WINDKOORNMOLEN, op . » 4800.00.

19o. Het BOUWLAND *DE BOVENKAMP* groot B. 1. 95. 10, op . . . . . . *f* 350.00.

20o. Het BOUWLAND *HET SCHOTSTUKJE*, op . . . . *f* 70 00.

21o. *De Bank in de Kerk te* Otterlo, op » 350.00.

22o. Het BOERENERF *'T LAAR*, groot B. 35. 62. 62, op . . . . *f* 10,500.00.

23o. Het BOERENERF *LAARDERBOSCH*, groot B. 47. 92. 38, op . . . . . *f* 11,000.00.

24o. Het BOERENERF *HULHEK*, groot B. 15. 96. 59, op . . . . *f* 6100.00.

25o. Het BOERENERF *GROOT WILLIKHUISEN*, groot B. 14. 32. 74, op . *f* 5400.00.

26o. Een gedeelte van het ROEKELSCHE of WEKERUMSCHE BOSCH, groot B. 29, 85, 80, op . . . . *f* 1200.00.

27o. Een gedeelte van IDEM, groot B. 17, 12, 50, op . . . . *f* 2500.00.

28o. Een BOSCH, genaamd *DE LEUKERHEG*, groot B. 0, 90, 78, op . . . *f* 400.00.

29o. Een BOSCH, genaamd *DE KOELBERGEN*, groot B. 2, 17, 80, op . . . *f* 600.00.

MASSA'S.

Numero 1, 2, 3, 4, 5 en 18, op. *f* 31,790.00.
Numero 6, 7, 8, 9 en 10, op . . » 19,800.00.
Numero, 1, 2, 3, 4, 5, 11 tot en met 18, op . . . . » 57,500.00.
Numero 1 tot en met 18, op. . . » 78,700.00.
Numero 1 tot en met 21, op . . . » 81,000.00.
Numero 22, 23 en 24, op . . . » 26,500.00.
Numero 22, 23, 24 en 25, op . . » 32,000.00.
Numero 26 en 27, op . . . . . . » 3680.00.
Numero 28 en 29, op . . . . . . » 1000.00.
Numero 26 tot en met 29, op . . » 4700.00.

Al de op voormelde Goederen zich bevindende Opgaande Boomen, worden met den Ondergrond verkocht, uitgezonderd ongeveer 400 aangeslagen extra zware Dennen-, Beuken- en Eikenboomen, onder welke laatsten onderscheiden geschikt voor Molenassen en Scheepstimmerhout, welke daags na den Verkoop publiek zullen worden verkocht, doch door de koopers van den Ondergrond kunnen worden overgenomen tegen betaling van Vijf percent premie.

Deze Goederen leveren een zeer aangenaam Verblijf op, en het uitnemendst Jagtveld, zijnde behalve het gewone Wild, buitengewoon rijk aan Houtsnippen.

De Verkoop blijft bepaald op *Dingsdag den Eersten October 1850*, des Middags te 12 ure, in het Logement *de Posthoorn*, te *Ede*.

De aanwijzing zal geschieden, van de perceelen, Nummers 1 tot en met 25, door of van wege *J. H. KLEINPASTE*, Tuinman op *Harskamp*, alwaar tevens ter visie liggen de Kaarten en Kadastrale extracten; — van de perceelen Nummers 26 tot en met 29, door *VAN ZANDBERGEN*, Schouter te *Wekerum*.

Nadere informatiën zijn op *franco* aanvrage te bekomen, ten Kantore van den Notaris *VAN DEN HAM*, te *Lunteren*, alsmede ten Kantore van den Heer *H. VAN DEN* [illegible] te *Barneveld*.

[illegible] om *direct* in dienst te treden, [illegible] wordt binnen deze Stad **GEVRAAGD**, [illegible] een **KRUIDENIERS-BEDIENDE** van de Protestantsche Godsdienst, reeds in dergelijke betrekking werkzaam geweest zijnde en daarvan goede getuigschriften kunnende produceren. Adres bij den Uitgever dezer.

---

† † † Een uitgeloot RUSSISCHE COUPON, † † No. 18,314, betaalbaar met *f* 18,93 en † vervallen 1/13 Februarij 1850. — Nader te bevragen bij den Uitgever dezes, tegen restitutie der onkosten.

WINTERDIENST
A. F. BURGERS & Co.
DILIGENCE-DIENSTEN
TUSSCHEN
ARNHEM en MAASTRICHT
OVER NIJMEGEN, VENLO, ROERMOND EN SITTARD.

De ondergeteekenden brengen mits deze ter kennis van het Publiek, dat zij met hoogere goedkeuring, gedurende het Winter-Saisoen, eene verandering in hunne DILIGENCE-DIENSTEN, tusschen *Arnhem* en *Maastricht* zullen in werking brengen, ten einde het vervoer tusschen *Maastricht* en *Nijmegen*, bij dag zou kunnen plaats hebben, en dat dien ten gevolge van *1o. October e. k.* af aan, de Dienst zal plaats hebben als volgt:

VERTREK van *Maastricht*, dagelijks des morgens te 6 ure, om te *Nijmegen* aan te komen des avonds te 8½ ure.

VERTREK van *Nijmegen*, dagelijks des morgens te 7 ure, om te *Maastricht* aan te komen des avonds te 9½ ure; in correspondentie met de Algemeene Expeditie Maatschappij.

VERTREKKENDE van *Arnhem*, na aankomst van den Tweeden Spoortrein en van de Diligences van *Groningen*, *Vriesland*, *Drenthe* en *Overijssel*.

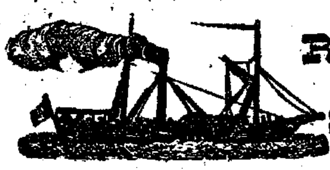
VERTREKKENDE van *Nijmegen*, des morgens te 9 ure, om aan te komen te *Arnhem*, vóór het vertrek van den Tweeden of Beurstrein, en van de Diligences naar *Overijssel*, *Drenthe*, *Vriesland* en *Groningen*.

De Ondernemers, die nu wederom, eene derde geheel nieuwe en naar de beste modellen ingerigte Diligence hebben in dienst gesteld, vleijen zich, dat te voormelde veranderingen in het belang der Reizigers welkom zullen zijn. Hunne onderneming in de gunstige belangstelling van het Publiek aanbevelende, belooven zij van hunne zijde steeds alles te zullen aanwenden, wat tot gerijf der reizigers kan strekken, en de Expeditie van GOEDEREN, GELDSWAARDEN, EFFECTEN, enz., naar alle oorden des Rijks en naar het Buitenland, met de meest mogelijke naauwgezetheid en spoed te zullen bevorderen.

Arnhem, Sept. 1850.

A. F. BURGERS & Co.

RIJN- EN IJSSEL- STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ

Dienstregeling gedurende den lagen Waterstand.

Van *Arnhem* naar *Keulen*, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, 's Morgens te 12 ure.

Van *Keulen* naar *Arnhem*, Maandags, Donderdags en Zaturdags, 's Namiddags, te 4 ure.

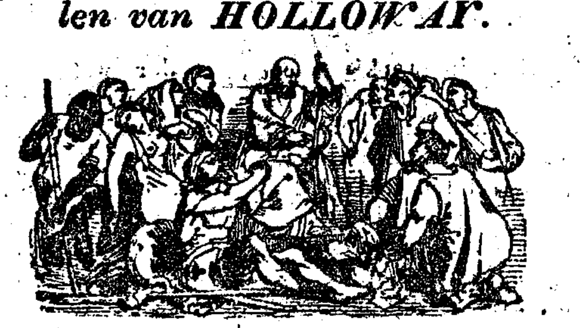
Van *Dusseldorf* naar *Arnhem*, Dingsdags, Vrijdags en Zondags, 's Morgens te 7 ure.

De Dienst voor GOEDEREN, wordt op den *IJssel* geregeld door Ligterschepen onderhouden.

De Agent,
W. L. A. MALLINCKRODT.

Eene buitengewone getuigenis afgelegd voor den Lord Mayor, aangaande eene opmerkenswaardige genezing door de Zalf en Pillen van HOLLOWAY.

JAMES STANLEY woonachtig te *Long-Ditton*, legde eene getuigenis af voor den Lord *Mayor* van *Londen* in het *Mansionhouse*, dat hij sedert twee jaren op krukken had gegaan, met 26 gaten in het eene been en 14 in het andere; dat hij in twee hospitalen was opgenomen geweest, zonder eenige verbetering van zijnen lijdenden toestand te kunnen erlangen, en dat hij na het te vergeefs aanwenden van alle anderen middelen, geheel en al was hersteld geworden door de Zalf en Pillen van *HOLLOWAY*.

Door het vermeerderd debiet zijn de Prijzen thans de volgende.

Doosjes Pillen van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50; *Potjes Zalf* van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op *franco-aanvrage* à contant te bekomen, bij den Heer *J. STRAATMAN*, Hoofddepôthouder te *'s Hertogenbosch;* den Heer *F. ROMEIJN Fz.*, Depôthouder te *Arnhem;* den Heer *B. ADAMA*, Depôthouder te *Amsterdam;* alsmede *Londen*, Strand 244, *HOLLOWAY'S* Etablissement.

Burgerlijke stand.

ARNHEM:

Van 20 tot en met 25 sept.

Ondertrouwd: C. J. Gieben, 48 j., en T. C. Metzel, 46 j. — L. Righart, 34 j., en C. E. B. Coopman, 24 j. — H. Olland, 25 j., en J. A. Janssen. 26 j.

Gehuwd: T. Hermsen, met W. Kempers.

Bevallen: R. C. Blaauw, geb. Evekink, D. — H. Beckerman, geb. Beckman, D. — C. B. van Gennep, geb. van Son, Z. — A. M. Jas, geb. Peters, Z. — G. Louwerlijssen, geb. Wisseborn, D. — M. F. Huijgen, geb. Overmaat, D. — M. J. Stoffels, geb. Schepers, Z. — L. Beuse, geb. Putman, D. — A. Willemsen, geb. Jeseer, D. — J. S. van Rooij, geb. La Chapelle. Z. — G. Kann, geb. Thuijsman, Z. — R. Frickus, geb. ten Hoed, D. — B. Jansen, geb. Janssen, D. — C. Tiggeloven, geb. Booding, Z. — G. Arnold, geb. te West, D. — H. W. Oor, geb. Tempelman, Z. — J. van Efferen, geb. Greven, D. — A. Rutten geb. de Haar Z.

Overleden: J. G. Sloot, 80 j. 7 m. — Doodgeb. Z. van G. J. H. Kann, en G. Thuijsman. — Doodgeb. D. van R. van Essen, en G. Aarts. — R. Pannekoek, huisvr. van W. Schimmel, 29 j.

NIJMEGEN.

Van 16 tot en met 23 sept.

Gehuwd: J. Dongaards en E. C. Köther. — A. van Diessel en A. G. Hubers. — J. Schaafstad en M. E. van Gelder. — H. A. J. Bruggemans en H. Okkers. — H. Lefebre en J. Liefrink.

Bevallen: H. Arts, geb. Rombout, Z. — E. van Kuik, geb. Derks, D. — J. Meijer, geb Gabriël, Z. — L. A. W. Roukens, geb. van Benschop, Z. — W. Meij, geb. Maas, doode D. — C. de Bruijn, geb. Boekhoorn, Z. — G. Aué, geb. Grul, Z. — C. Claus, geb. Bos, Z. — C. van 't Hull, geb. Daniels, Z. — A. L. Hekking, geb. Tellings, D. — M. E. Delgeijer, geb. Aernsbergen, doode Z. — M. Scheers, geb. Hutting, Z. — L. M. Backer, geb. Rentrop, Z. — M. Hopman, geb. Jacobs, D. — H. C. van Vierssen, geb. Pool, Z.

Overleden: J. C. Hendriks, 2 j. — A. M. Hopman, 19 j. — J. van Didenhoven, 16 m. — J. Alders, 26 j. — J. H W. Weintzberger, 17 m. — M. Hollander, 8 m. — N. Pansier, 68 j. — A. Peters, geb. Hutting, 66 j. — P. J. Baeaentz, 4 m. — M. Woijtmans, geb. Willemse, 48 j. — J. M. Steiger, 68 j. — W. W. Christ, 6 m. — J. D. Stiemes, wed. Moorrees, 76 j.

TIEL.

Van 17 tot en met 24 sept.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: D. G. Stout, geb. de Jongh, Z. — E. Groh, geb. van Es, D. — M. C. J. van Krieken, Diehl, geb. van der Grient, D.

Overleden: P. van Lavieren, gehuwd met J. van Zandwijk, 67 j.

WAGENINGEN:

Van 16 tot en met 23 sept.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: Geene.

Overleden: J. Reijne, wed. van C. Buffern, 75 j.

ZALT-BOMMEL:

Van 16 tot en met 23 sept.

Gehuwd: Geene.

Bevallen: A. M. van Driesschen, geb. van der Heijden, Z.

Overleden: Geene.

Marktprijzen.

NIJMEGEN, 25 september.

Alhier was de middenprijs ter markt van gisteren van de 372 verkochte mudden *Tarwe*, per ned. mud *f* 8,71; van de 486 verkochte mudden *Rogge* *f* 5,94; van de *Gerst* was de hoogste prijs *f* 4,15 en de laagste *f* 3,75; van de *Boekweit* de hoogste prijs *f* 5,[illegible] en de laagste *f* 4,50; van de *Haver* de hoogste prijs *f* 3,15 en de laagste *f* 2,00. — De prijs van de *Boter* was per ned. pond *f* 0,54 à *f* 0,86.

Waterhoogte te Arnhem.

27 Sept. 0 El 8 Palm 5 Duim; gew. 0 D. gev. 2 D.

(*Bij deze courant behoort een vervolg.*)

[illegible] dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels [illegible] [illegible] en regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

Vervolg van de

ARNHEMSCHE COURANT

van Zaturdag 28 September.

PROVINCIALE STATEN VAN GELDERLAND.

Vergadering van 25 september 1850.

Na de opening der vergadering, leest de griffier de notulen voor van het verhandelde in de vergadering van gisteren, welke worden goedgekeurd.

De heer *Schiff* brengt namens de commissie, gisteren benoemd tot het onderzoeken der geloofsbrieven van de leden, gekozen in het 5de, 6de, 7de en 8ste district, verslag uit. Bij dat verslag voegt hij eenige opmerkingen omtrent de vraag, of de voorzitters der bureaux van stemopneming in de onderscheidene districten, vallen in de uitsluiting van benoembaarheid, om te kunnen worden tot leden der Staten, en geeft verder te kennen dat door de heeren *van Ditzhuijzen* en *van der Wielen*, gekozen in het 5de en 8ste district, niet is overgelegd afschrift van het proces-verbaal van verkiezing, doch dat van die verkiezing voldoende kan blijken uit de processen-verbaal overgelegd door de overige leden, in dezelfde districten gekozen.

De voorzitter doet voorlezen: 1o. een brief van den heer *R. W.* baron *van Lijnden* van heden, daarbij te kennen gevende dat, bijaldien de Staten van oordeel mogten zijn, dat het lidmaatschap der Staten vereenigbaar is, met de waarneming der functie van districts-commissaris, hij in dat geval verkiest het er voor te houden, dat hij, te rekenen van heden, van de waarneming daarvan, in het district Zutphen heeft afgezien.

2o. Een brief van den heer *Dutry van Haeften*, van den 24 dezer, eene dergelijke verklaring behelzende als districts commissaris der Beneden-districten.

De heer baron *van Lijnden van Hemmen* legt mondeling eene soortgelijke verklaring af.

Naar aanleiding van het rapport van den heer *Schiff* stelt de voorzitter voor te besluiten tot de toelating der leden gekozen in het 5e, 6e, 7e en 8e district, met uitzondering van de heeren *van den Gheijn*, baron *van Scherpenzeel Heusch*, *Voss*, *van der Wielen* en *van Ditzhuijzen* over wier toelating later beraadslaagd zal worden. Na eenige bedenkingen daartegen in het midden gebragt door den heer jhr. *L. C. J. van Nispen*, stelde de heer ... voor, vooraf te stemmen over de al of niet toelating der heeren *R. W.* baron *van Lijnden*, *Dutry van Haeften* en baron *van Lijnden van Hemmen*. De vergadering vereenigt zich met dit voorstel, en ook deze drie heeren worden voorloopig toegelaten.

De heer jhr. *van Nispen van Pannerden*, brengt rapport uit namens de commissie in welker handen gesteld waren de geloofsbrieven der gekozenen in de eerste vier districten en de reclame van den heer *Lasonder*, te Groenlo. Naar aanleiding van dat rapport besluit de vergadering tot de toelating van de gekozenen, met uitzondering van de heeren baron *van Verschuer*, *Bas Backer* en *Boland*. De toegelatene heeren verlaten de zaal terwijl de toegelatenen, in handen van den voorzitter, eerst den eed of belofte van zuivering, vervat in het 2de lid van art. 83 der grondwet en daarna die, voorgeschreven bij art. 71 der wet van 6 juli 1850, afleggen.

De Voorzitter doet de vraag, of de leden zich genoegzaam ingelicht achten, om dadelijk over de toelating der nog niet toegelatene heeren te beraadslagen, of dit tot eenen nader te bepalen tijd uit te stellen. Na eenige discussiën stelt de Voorzitter voor, de beraadslaging over de toelatingen, behalve die van de districts-commissarissen, uit te stellen tot morgen, terwijl de heer *de Meester* eene uitzondering verzocht voor de heeren *van der Wielen*, *Bas Backer* en *Boland*, daar de weigering hunner toelating slechts op een gebrek in den vorm of een ligt te herstellen verzuim gegrond is. Met eenparigheid van stemmen vereenigt de vergadering met zich die beide voorstellen.

De beraadslagingen over de toelating der districts-commissarissen worden geopend, waarvan de uitslag is dat het voorstel der commissie tot niet-toelating, met 45 tegen 2 stemmen wordt aangenomen.

Bij de nu geopende beraadslaging over de vraag, of de schriftelijke en mondelinge verklaringen der drie heeren voldoende zijn, om hen toe te laten, merkt de heer *van Daalen* op, dat er verschil bestaat tusschen den heer *R. W.* baron *van Lijnden*, waarnemend districts-commissaris van Zutphen en de overigen, daar hij die betrekking gratis heeft waargenomen, en dus niet heeft *aangenomen*.

De heer *Haverkamp* voert hier tegen aan, dat de ... hier niets ter zake afdoet.

Bij hoofdelijke oproeping wordt met 41 tegen 6 stemmen tot de toelating der drie heeren besloten, ... vergadering verschijnen en de voorgeschreven eeden afleggen.

Na eenige discussiën over de bezwaren, aangevoerd tegen de toelating van de heeren *Bas Backer* en *Boland*, wordt met algemeene stemmen besloten ... bepaling dat zij nadere ver... *egel* ... inzenden. Ook deze beide heeren ... weder binnen gekomen zijnde, de voorgeschreven eeden afgelegd ...

Bij hoofdelijke stemming beslist de vergadering, overeenkomstig het voorstel der commissie, den heer *van der Wielen*, voorloopig niet toe te laten.

De voorzitter deelt mede, dat bij hem ontvangen zijn onderscheidene stukken van HH. Gedeputeerde Staten, welke opvolgend worden voorgelezen en waaromtrent besloten wordt zoo als bij ieder wordt aangeduid.

1. *Het Provinciaal Verslag.* Voor kennisgeving aangenomen, gevende de voorzitter te kennen, dat aan ieder lid een exemplaar zal worden uitgereikt.

2. *Lijst der hoogst aangeslagenen.* Voor kennisgeving aangenomen, gevende de voorzitter te kennen, dat aan ieder lid een afdruk zal worden ter hand gesteld.

3. *Benoeming van een lid in het Provinciaal Geregtshof.* Voor kennisgeving aangenomen.

4. *Reglement op de paardenfokkerij.* Ter inzage van de leden gelegd om later aan de orde te worden gesteld.

5. *Reglement voor den molenpolder van Wamel, Dreumel* en *Alphen.* Gesteld in handen der heeren *Brants*, *Schouten* en *de Man*, met verzoek om ter vergadering verslag uit te brengen.

6. *Goedgekeurde wijzigingen in het rivier polder-reglement.* Voor kennisgeving aangenomen.

7. *Wijzigingen in het polder-reglement.* Gesteld in handen van de heeren jhr. *L. C. J. van Nispen*, *Dijckmeester*, *Thooft*, *Roes* en *Dutry van Haeften*, met verzoek om ter vergadering verslag uit te brengen.

8. *Opname van de polders Beek, Huissen en Angeren, in het rivier-polder-reglement.*

9. *Vereeniging der polders Poederoijen en Zuilichem beneden den Meidijk.*

8 en 9 gesteld in handen der commissie sub. 7 vermeld.

10. *Ontheffingen aan leden van polderbesturen.* Aangenomen voor kennisgeving.

11. *Herziening der provinciale reglementen.* Ter inzage van de leden gelegd, om nader aan de orde gesteld te worden en later, zoo er geen voorstel geschiedt, aan Gedeputeerde Staten verzonden te worden.

12. *Verpleging van behoeftige krankzinnigen.* Ter inzage. Nader aan de orde te stellen.

13. *Onderwijs in de verloskunde.* Ter inzage. Later aan de orde te stellen.

14. *Banken in de Groote Kerk te Arnhem.* In handen gesteld van de heeren: *van Hasselt*, *Andres* en baron *van Pallandt*, met verzoek om verslag.

15. *Subsidie voor de Israëlitische school te Tiel.* Gesteld in handen van de heeren: *E. van Lijnden*, *Hogendijk van Domselaar*, en *van Lijnden van Hemmen.*

16. *Subsidiën voor wegen.* De onderscheidene aanvragen zijn, met verzoek om verslag, volgenderwijze gesteld in handen van de heeren:

a. Weg van Elburg naar Epe: *Boonzaier van Jeveren*, *Bas Backer*, *de Kruiff.*

b. Wegen van Genderingen naar Netterden en van Terborg naar Zeddam: baron *van Voorst tot Voorst Boland*, baron *van Pallandt.*

c. Zandweg van Ochten: *Taats*, *Francken*, *Versteegh.*

d. Weg van Culenborg naar Beest, van Deijl naar het Renooijsche veer en van Haeften tot het Rumptsche veer: *Thooft*, *Vorsselman de Heer*, *Wijnen*, *Kolff*, *Virulij van Vuren.*

e. Weg van Driel naar Ammerzoden: *Thooft*, *van Koolwijk*, *van den Broek.*

17. *Provinciale rekeningen.* Gesteld, ten einde een verslag te doen, in handen van de heeren: baron *Brantsen van de Zijp*, *Roosegaarde*, *Colenbrander*, jhr. *van Weede*, *van Zadelhoff*, *van Nispen van Pannerden*, en *Staring.*

18. *Provinciale begrooting*, gesteld in handen der commissie sub 17 vermeld, even als

19. *Begrooting van huishoudelijk bestuur* en

20. *Herstel van werken aan de Berkel.*

21. *Kosten der Commissie van landbouw.* Gesteld in handen van de heeren *Putman Cramer*, *Krepel* en *van den Broek.*

22. *Longziekte onder de runderen.* Ter visie en nader aan de orde om dan, als er geen voorstel uit voortvloeit, voor kennisgeving te worden aangenomen.

23. *Verbetering van den Ouden IJssel en Berkel, verlenging van het Grift-kanaal.* Gesteld in handen van Gedeputeerde Staten, ten einde, overeenkomstig het verlangen van den minister van Binnenlandsche Zaken, de ontwerpen in ernstige overweging te nemen en daarna bij de Staten in beraadslaging te brengen.

Omtrent een adres van de administratie over den aan te leggen kunstweg van Deventer naar Groenlo, waarbij zij van de Staten een verhoogd subsidie van ƒ5000 voor die onderneming vraagt, is besloten het te stellen in handen van de heeren *van Zuylen van Nyevelt*, *Nahuijs*, *B. A. Roelvink*, ten einde ter vergadering verslag uit te brengen.

Omtrent eenen brief van den dijkstoel van Wageningen en Bennekom, als presiderende de collegiën der ex-onererende landen, van den 3den september daarbij verzoekende eene subsidie tot het daarstellen van eene noodkade op den Grebbedijk, is besloten deze aangelegenheid commissoriaal te maken bij de heeren *Brants*, *van Daalen* en *Roes* ten einde te dienen van verslag.

Gelezen het slot van twee adressen van de gecommitteerden van Rekken, houdende verzoek: 1o. tot het verkrijgen van een subsidie tot het daarstellen van werken noodzakelijk voor den landbouw en voortvloeijende uit de verdeeling van de mark; 2o. tot afstand van een zeker sluisje in den mond van de Lammers-goot, aan den Berkel, of voorzieningen omtrent het openen en sluiten van hetzelve; er wordt besloten die stukken te stellen in handen van de heeren baron *van Zuylen van Nyevelt*, *Staring* en *Putman Cramer*, ten einde er verslag over uit te brengen.

Tot het ontwerpen der instructie voor den griffier, welke de Staten volgens Art. 43 der wet van den 6den julij 1850, regelende de zamenstelling en magt der Provinciale Staten, moeten vaststellen, wordt eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren: *J. Backer*, *de Meester*, *R. W. van Lijnden*, *de Man* en *Dutry van Haaften.*

Ten einde een reglement van orde voor de vergadering der Staten te ontwerpen, volgens art. 84 der aangehaalde wet, wordt eene commissie benoemd, zamengesteld uit de heeren *Schiff*, *van Daalen*, *Op ten Noort*, *W. A. Roelvink*, *Ketjen.*

Om eene instructie te ontwerpen voor de Gedeputeerde Staten, ingevolge art. 150 der aangehaalde wet, wordt mede eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren *Haverkamp*, jhr. *van Panhuys*, *Swaving*, *Dam*, *Boonzaier van Jeveren.*

De voorzitter deelt mede, dat de Staten in het vorige jaar, en later het aftredende collegie van Gedeputeerde Staten, van oordeel zijn geweest, in de bestaande inrigting der vergaderzaal geene meerdere veranderingen te moeten brengen dan het daarstellen van eene voorloopige tribune voor het publiek, daar dit eigenaardig toekomt aan hunne opvolgers of de Staten zelven. Hij stelt voor aan de aanstaande Gedeputeerde Staten het ontwerpen van een plan op te dragen, ten einde in de eerstvolgende zitting van November ter tafel der Staten te worden gebragt, — waartoe door de vergadering besloten wordt.

De voorzitter geeft in overweging om, ingevolge het besluit van gisteren, over te gaan tot het benoemen der leden van Gedeputeerde Staten.

De heer *Roosegaarde* stelt voor deze belangrijke aangelegenheid te verdagen tot morgen.

Daar dit voorstel van vele zijden ondersteund wordt, wordt de vergadering gescheiden tot morgen te elf uur.

Vergadering van 26 september 1850.

De notulen der vergadering van gisteren worden gelezen. De heer *de Meester* merkt op dat, hoezeer zulks gisteren niet was besloten, aan den heer *Lasonder* te Groenlo kennis behoort gegeven te worden van het besluit op zijne reclame gevallen. — De vergadering vereenigt zich daarmede en keurt verder de notulen goed.

De voorzitter deelt mede, dat van den heer baron *van Lijnden van Hemmen*, is ingekomen de gisteren van hem verlangde schriftelijke verklaring, dat hij zijn ontslag neemt als fungerend districts-commissaris van Nijmegen.

Door den heer *Schiff* wordt verslag uitgebragt, namens de tweede commissie over de geloofsbrieven der gekozene leden; dat de nu ingekomene stukken van de heeren *van Ditzhuijzen* en *van der Wielen* zijn in orde bevonden; dienvolgens wordt tot de toelating geconcludeerd. — De vergadering vereenigt zich daarmede; de heeren worden binnengeleid en leggen de voorgeschrevene eeden af.

De beraadslagingen worden geopend over de toelating van de heeren *van den Gheijn*, *Scherpenzeel Heusch* en *Voss.*

De heer *van Nispen van Pannerden* doet eene motie van orde, strekkende om over de toelating van ieder der drie heeren afzonderlijk te beraadslagen en te beslissen, daar er verschil in de gebreken is welke men in de stukken meent opgemerkt te hebben. Deze motie wordt bestreden door den heer *Haverkamp*, die beweert, dat de bezwaren voor alle drie dezelfde zijn.

De voorzitter zegt, dat zoo slechts één lid het verlangt, er over de drie toelatingen afzonderlijk beraadslaagd en gestemd moet worden.

De heer *Schiff* merkt op, dat het niet slechts geldt een beginsel en geene namen.

De Voorzitter opent de beraadslagingen over de toelating van den heer *van den Gheijn.* Na langdurige discussiën wordt het voorstel der commissie (de *niet*-toelating) aangenomen met 32 tegen 22 stemmen.

Ten aanzien der toelating van den heer baron *van Scherpenzeel Heusch*, wordt met 33 tegen 21 stemmen insgelijks tot de *niet*-toelating besloten, en met hetzelfde getal *voor* en *tegen* wordt aangenomen het rapport der commissie betrekkelijk den heer *Voss.*

Ook omtrent de niet-toelating van den heer baron *van Verschuer*, door de commissie voorgesteld, worden langdurige discussiën gehouden. Bij hoofdelijke stemming wordt eindelijk met 40 tegen 14 stemmen tot de toelating besloten. Binnengeleid zijnde legt de heer *van Verschuer* de gevorderde eeden af.

Alsnu wordt overgegaan tot het benoemen van leden van Gedeputeerde Staten. De voorzitter benoemt tot stemopnemers de heeren *Schiff*, *Backer*, baron *van Lijnden van Hemmen* en baron *van Verschuer.* — Er zijn en blijven gedurende de stemmingen *vijf en vijftig* leden tegenwoordig. De uitslag van de stemming en herstemming is, dat benoemd zijn tot leden van het collegie van Gedeputeerde Staten de heeren,

L. C. J. van Nispen, dr. *A. Brants*, baron *Brantsen van de Zijp*, baron *van Zuijlen van Nievelt*, *R. W van Lijnden* en *Dutry van Haaften*.

De genoemde heeren hebben opvolgend hunnen dank aan de vergadering betuigd voor het in hen gestelde vertrouwen.

Op een brief van den heer *Boland*, lid der vergadering, bezwaar inhoudende over het niet ter tafel brengen van een verzoek der betrokken besturen om een subsidie voor eenen kunstweg van Dinxperlo naar den straatweg van Doesborgh op Anholt, — wordt besloten, dit stuk te stellen in handen van Gedeputeerde Staten.

De voorzitter scheidt de vergadering tot morgen te 10 uur, om alsdan over te gaan tot de benoeming van een lid als plaatsvervanger, voor het collegie van Gedeputeerde Staten, volgens art. 89 der Provinciale wet, en van 5 leden voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

— Zoo even vernemen wij, dat tot leden der Eerste Kamer gekozen zijn, de heeren:

1. Jhr. VAN NISPEN VAN PANNERDEN,

2. Baron VAN PALLANDT VAN WAARDENBURG EN NEERIJNEN,

3. Baron VAN HEECKEREN VAN ENGHUIZEN,

4. H. F. VAN MEURS,

5. Baron VAN RHEMEN VAN RHEMENSHUIZEN.

De heer SLOET is tot griffier benoemd.

Als plaatsvervanger van Gedeputeerde Staten, volgens art. 89 der Provinciale Wet, is gekozen, de heer G. H. ANDRES.

✝ *Gouda*, *26 sept. te half 2 ure*. Ingeleverde stembilletten 1596, volstrekte meerderheid 798.

Te half 2 ure waren uitgebragt op:

Mr. *L. Metman*, te 's Hage 845.

Mr. *Æ.* baron *Mackay*, te 's Hage 499.

Derhalve was toen reeds de heer mr. *L. Metman*, tot lid van de Tweede Kamer verkozen.

Arnhem, *26 sept.* Gisteren is de buis der locomotief van den tweeden spoortrein van hier op Utrecht, bij Maarsbergen gesprongen. Nadat men eene locomotief uit Utrecht gezeind had, is de reis zonder beletsel voortgezet.

Verslag van de Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland, overgegeven aan de Provinciale Staten van dat gewest, in hunne vergadering van den 24sten september 1850.

(Arnhem, G. J. THIEME.)

Gelijk men uit de aankondiging in ons voorlaatste nommer zal gezien hebben, zijn exemplaren van dit verslag, zoo lang de voorraad strekt, ter Provinciale Griffie van Gelderland tegen den prijs van *f* 1 te verkrijgen. Wij noodigen, elk die in den toestand der provincie belang stelt, ten sterkste uit, zich dit zoo door zorgvuldige en uitvoerige bewerking als typographische uitvoering uitmuntend stuk aan te schaffen. De verslagen der Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben zich, vooral in de twee of drie laatste jaren, door rijkdom en volledigheid van statistieke opgaven bijzonder onderscheiden. Op deze wijze voortgaande zal men, na een tiental jaren, in het bezit zijn van een fonds van officiëele bescheiden, dat én voor de kennis der provincie op het oogenblik zelf, én voor de vergelijkende beschouwing van den toestand der provincie nu met den toestand van voorheen, van onberekenbaar nut kan zijn. De Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben hierdoor voor hen die zich aangetrokken mogten gevoelen hunne studie aan den toestand des geheelen lands te wijden, althans voor zooveel hunne provincie betreft, eenen rijken schat ter verwerking bijeengezameld, en het valt niet te betwijfelen, dat, indien de Gedeputeerde Staten der andere provinciën zich beijveren, even volledige en zorgvuldig bewerkte verslagen te leveren, wij ons eerlang in het bezit zullen zien, van zoo naauwkeurige en uitvoerige beschrijvingen der provinciale huishoudingen, dat men slechts een oordeelkundig verzamelaar zal noodig hebben, om telken jare, een even juist als volmaakt overzigt van den tegenwoordigen toestand des rijks te erlangen.

De uitgebreidheid van het verslag, dat 11 vellen druks (175 bladzijden) beslaat, en door vele zeer uitgewerkte statistieke tabellen en staten wordt bijgelicht, maakt het ons onmogelijk, het gansche verslag in ons blad op te nemen. Wij moeten ons derhalve bepalen, met uit de 21 paragraphen uit welke het verslag bestaat, het een en ander aan te stippen.

---

§. 1. *Inwendig beheer en policie.*

De gang van het inwendig beheer was over het algemeen regelmatig. De noodige voortvarenheid bleef echter wel eens achter.

De werking onzer provinciale reglementen leverde geene beduidende bezwaren op.

Dat op de rivierpolders vond nog steeds langs den IJssel, waar het grondgebied van Overijssel op den linker-oever overspringt, belemmering in de toepassing. De staten van die provincie hadden wel bij besluit van den 7den julij 1838, door den Koning den 19den september volgende goedgekeurd, ons reglement, zoo als het bij 's Konings besluit van den 23sten september 1837 was bekrachtigd, verbindend verklaard voor de Overijsselsche districten van Welsum en Marle, als in den polder van Veluwe geënclaveerd en waardoor de Veluwsche bandijk loopt, benevens voor de stadsweide van Deventer, voor zoo ver die gelegen is binnen den polder van de Wilpsche en Nijenbeker klei, doch zulks had nog geene plaats gevonden met het later veranderd reglement en de daarin weder gebragte wijzigingen. In dezelfde polders golden dus oud en nieuw regt.

Deze tegenstrijdigheid is nu opgeheven. De staten van Overijssel besloten, in hunne vergadering van den 11den julij des vorigen jaars, het tegenwoordig Geldersch polder-reglement verbindend te verklaren voor de genoemde streken. Dit besluit werd door den Koning den 22sten december 1849 bekrachtigd.

Deze uitkomst is niet zonder vele moeite verkregen. Ons reglement bevat bepalingen omtrent de dijken, welke op de Overijsselsche dijken of niet, of anders toegepast worden. Zoodanige moeijelijkheden moesten niet kunnen rijzen en de herhaling er van dient voorgekomen te worden. Dit kan alleen geschieden door het vaststellen van betere, natuurlijke grenzen.

De heer gouverneur vond aanleiding de aandacht van den heer minister van Binnenlandsche Zaken op dit onderwerp te vestigen, en onder dagteekening van den 11den januarij jl. werden wij verzocht op te geven en aan te wijzen de veranderingen, die de tegenwoordige grenzen, volgens ons gevoelen, zouden dienen te ondergaan.

Met terugblik op het geschiedkundig ontstaan der Geldersche grenzen, en met het oog op hetgeen de tegenwoordige stand eischt, hebben wij den heer minister het volgende medegedeeld en in overweging gegeven.

De Grebbedijk, tusschen Wageningen en de Greb, loopt over het gebied van Gelderland en Utrecht, en staat onder beheer van besturen, in beide provinciën gevestigd. Dit gaf en geeft nog aanleiding tot verwikkelingen. Reeds vroeger kwam eene nadere grensregeling tusschen Gelderland en Utrecht bij de staten dier gewesten ter sprake, en in 1824 stelden die van Gelderland voor, de lijn zoo te bepalen, dat eenige uiterwaarden op den regter oever van den Rijn, en Scherpenzeel tot Utrecht zouden overgaan, en dat bij Gelderland gevoegd zouden worden het Utrechtsche gedeelte der Neude, ten oosten van de Grift bij de Grebbe, welke grift tot Veenendaal de grens zoude uitmaken. Dit voorstel had toen geen gevolg. Wij hebben nu in overweging gegeven het in zoo verre weder op te vatten, als de lijn van den Rijn tot Veenendaal betreft.

Het zoogenaamde eiland Neder-Hemert, de Geldersche waarden in de gemeente Ammerzoden en de Maasakker in de gemeente Appeltern, vroeger kennelijk door armen van de Maas omgeven, doch thans liggende op den linker oever van die rivier, maken deelen van Gelderland uit, terwijl op vier andere punten, drie onder Driel, een onder Heerewaarden, — de grenzen van Gelderland over de Maas in Noordbrabant springen. Die van deze provincie komen eens bij de gemeente Rossum, eens bij Dreumel en tweemalen bij Alphen op den regter oever van de rivier. Om deze anomaliën te doen ophouden, hebben wij in bedenking gegeven het midden van de Maas als de grens tusschen ons gewest en Noord-Brabant te doen aannemen.

Opzigtens de grenzen met Limburg hebben wij gewezen op de nog onafgedane zaak van de Staartsche en Mooksche dijken.

Wat de grenzen met Overijssel betreft, hebben wij, om de bovenvermelde redenen, aangedrongen om de buurtschappen Marle en Welsum bij Gelderland te voegen. Regelmatiger ware het, dat ook dat Overijsselsche grondgebied, wat in den polder van de Wilpsche en Nijenbeker klei gelegen is, tot ons overging, doch het werkelijk belang daarbij is zeer gering.

Zoo Overijssel op vergoeding voor dien afstand aandrong, zoude deze gevonden kunnen worden door een deel van Oldenbroek, ten noorden van den straatweg langs de Zuiderzee, of Oosterwolde bij dat gewest te voegen.

Mogten onze voorstellen verwezenlijkt worden, dan zoude het inwendige beheer er stellig bij winnen.

Meest overal hebben er mindere overtredingen der strafwetten plaats gevonden. De lage prijs der eerste levensbehoeften, gepaard met eenen goeden graanoogst en aardappelenverbouw, kunnen als de voornaamste oorzaak daarvan aangemerkt worden.

Het schijnt, dat het vroegere voornemen der regering, om eene uitbreiding aan het wapen der marechaussée te geven, geen gevolg kan hebben. Dit doet ons leed, daar ook het getal der kleine afdeelingen ruiterij, welke op sommige plaatsen marechausséedienst deden, verminderd is, door den tegenstand van enkele besturen, om de kosten van huisvesting en voeding uit de gemeentefondsen aan te vullen.

Het getal der op den 1sten januari dezes jaars uit de gemeente-kassen bezoldigde commissarissen en agenten van policie en veldwachters en het bedrag hunner jaarwedden zijn als volgt:

Steden en Districten.	Getal.	Jaarw[edden]
Arnhem	10	*f* 400[…]
Z. Bommel	3	» 76[…]
Culenborg	2	» 359[…]
Doesborgh	2	» 256[…]
Doetinchem	1	» 125[…]
Elburg	2	» 375[…]
Groenlo	1	» 120[…]
Harderwijk	3	» 610[…]
Hattem	2	» 350[…]
Lochem	1	» 150[…]
Nijkerk	3	» 750[…]
Nijmegen	9	» 2498[…]
Tiel	3	» 884[…]
Wageningen	3	» 480[…]
Zutphen	8	» 3223[…]
Veluwe	50	» 7557[…]
Zutphen	35	» 5388[…]
Doesborgh en Zevenaar . .	15	» 2237[…]
Nijmegen	48	» 6765[…]
Beneden Districten . . .	29	» 3806[…]
Geheelen .	230	*f* 40,703[…]

Hierbij moet opgemerkt worden, dat zoo niet dan toch bijna alle agenten van policie en veldw[achters] voor rekening der gemeente gekleed worden, dat eenigen vrije woningen hebben. De uitgave d[aar]voor kan men, voor ieder op *f* 35 's jaars stell[ende], op meer dan *f* 6000 schatten. De kosten voor nachtwachten in de steden zijn niet in de op[gave] begrepen en bedragen minstens ook nog *f* 6000.

Zeer aanzienlijk is dus de som, welke aa[n] plaatselijke policie ten koste wordt gelegd.

Onder de plaatselijke policie-verordeningen het volgende te vermelden.

De verkoop van sommige goederen werd op een[ige] plaatsen door de gemeente-besturen geregeld, a[ls te] Tiel, door een reglement op de graanmarkt, te [Zut]phen op de botervaten, te Ammerzoden op de a[ppe]lenbeurs, te Zevenaar op het verkoopen [van] vruchten. Te Borculo werd een tarief op het m[aat]geld vastgesteld.

Ter bevordering van orde en zedelijkheid w[erden] op het zetten van gelagen en het sluiten der t[ap]rijen reglementen gemaakt of bestaande gewijzi[gd te] Elst, Scherpenzeel, Ubbergen en Waardenburg.

De raad van Nijkerk maakte verordeningen o[p] mesthoopen en beestenhokken.

Te Apeldoorn werden veranderingen in het re[gle]ment op de wegen gebragt, en er te Wagen[ingen] een vastgesteld op de grindwegen binnen die [ge]meente.

Door het gebruik van honden of wagens voor [...]ren te verbieden, trachtte het bestuur van Lie[nden] gevaar op de wegen te voorkomen.

Dat van Nijmegen zag zich verpligt een regle[ment] vast te stellen, waarbij het maken van inrigti[ngen] in de huizen langs den Waalkant, waardoor in- en uit de stad zoude kunnen komen, verb[oden] wordt.

Te Ermelo werd een reglement gemaakt op [het] beheer der heidevelden.

Het beurtveer tusschen Tiel, Dordrecht en S[chie]dam, werd door een reglement geregeld.

Krachtens art. 3 der wet van den 26sten mei 1[...] tot het onvervreemdbaar verklaren van militaire [pen]sioenen en gagementen, keurden wij goed de r[egle]menten op het verleenen van voorschotten te Arn[hem], Z.-Bommel, Doetinchem, Wageningen en Zut[phen] ontworpen.

Bij 's Konings besluit van den 22sten dece[mber] 1849 (*Staatsblad* no. 64) is het aanleggen en houden van bevolkings-registers in elke gemeente [voor]geschreven. Door het maken van nieuwe p[lan]verordeningen of door herziening der besta[ande] moeten de gemeente-besturen in de uitvoering [der] gegevene voorschriften voorzien. Onderscheiden [re]glementen zijn daartoe reeds vastgesteld; meer zullen nog volgen.

Bij de behandeling van een plaatselijk regle[ment] rees bij eenigen onzer de vraag: of het onde[rwerp] wel gelegen was in den kring der plaatselijke [wet]gevende magt. Zij meenden, dat het kenteeke[n van] die magt, gelegen in de plaatselijke gesteldhe[id en] andere plaatselijke omstandigheden, niet aa[nwezig] was.

Onze voorzitter oordeelde het dienstig het ge[voelen] van den heer minister van Binnenlandsche [Zaken] over de magt der plaatselijke besturen ten de[zen in] te winnen. In zijn antwoord, dat ons werd [me]degedeeld, vonden wij algemeene beschouwi[ngen], welke wij meenden ter kennisse der gemeen[tebe]sturen te moeten brengen. Dit gescheidde bij [...] van den 24sten november 1849, onder no. 1[...] het Provinciaal Blad geplaatst.

Er wordt geklaagd dat de handhaving der [plaat]selijke policie-verordeningen moeijelijkheid [onder]vindt door de trage vervolging der overtred[ingen en] de nog tragere uitvoering der uitgesprokene [vonnis]sen. Wij hebben de aandacht van den heer [gouver]neur-generaal in Gelderland hierop gevestigd [en het] lijdt toch geenen twijfel, dat die verordeninge[n] meest geëerbiedigd worden, van welke het ze[ker is] dat de overtreders met spoed en klem vervolgd [zul]len worden.

(*Vervolg hiern[a]*)

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdr[ukker]